

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CVII. Declarantur personæ, ex titulis illis obligatæ ad restitutionem;
sicut & quantitas, seu mensura faciendæ ab ipsis restitutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ratione contractus, agnoscit sanctus Thomas quodlib. 5. a. 15. & citato a. 6.

1048 Tres nihilominus tituli illi ad duos possunt revocari, ad rationem scilicet rei acceptæ, & ad rationem acceptionis, sub ea comprehendendo, tam justam acceptionem, quam injustam, prout idem sanctus Doctor insinuat eod. a. 6. Nam qui ex contractu justo tenetur, si rem casu, vel furto amiserit, tenetur eam restituere, non ratione rei acceptæ, sed ratione acceptionis; non injustæ, sed justæ, uti expressè habet S. Thomas ibidem, dicens: *Circa illum qui rem alienam accepit, duo sunt consideranda, scilicet ipsa res accepta, & ipsa acceptio. . . Sed ipsa acceptio rei aliena potest tripliciter se habere. Quandoque enim est injuriosa. . . Alio modo aliquis accipit rem alterius in utilitatem suam, absque injuria, cum voluntate scilicet ejus cuius est res, sicut patet in mutuis. Et ille qui accepit, tenetur ad restitutionem ejus quod accepit, non solum ratione rei, sed etiam ratione acceptionis, etiamsi rem amiserit. Tertio modo aliquis accipit rem alterius absque injuria, non pro sua utilitate, sicut patet in depositis. Et ideo ille qui sic accepit, in nullo tenetur ratione acceptionis, quinimo accipiendo impendit obsequium. Tenetur autem ratione rei, & propter hoc si ei subtrahatur res absque sua culpa, non tenetur ad restitutionem; secus esset, si cum magna sua culpa rem depositam amitteret.*

1049 Quicumque ergo tenetur ad restitutionem, tenetur aliquo ex tribus illis titulis, vel ratione rei acceptæ, vel ratione injustæ acceptionis, vel ratione acceptionis justæ, sive ex contractu explicito, vel implicito, ex natura sua obligante ad restitutionem.

CAPUT CVII.

Declarantur persona, ex titulis illis obligata ad restitutionem; sicut & quantitas, seu mensura faciendæ ab ipsis restitutionis.

1050 **A**D restitutionem itaque, ratione rei acceptæ, tenetur omnis homo, apud quem res aliena existit, sive eam ipse abstulerit, sive non; sive etiam bonâ, sive malâ fide eam habeat, sive denique eam habeat in se, sive in aliquo, quod loco rei succedit, pro quanto scilicet habet pretium ejus, vel fructus ex ea perceptos, vel aliquid unde factus sit ditior, ita ut ratione rei alienæ præcisè aliquid inveniatur in bonis suis, quod aliàs non haberet. Omnis (inquam) homo talis tenetur ad restitutionem, ratione rei alienæ, etiam posito quòd nullam injuriam alteri fecerit: quia habet plus quam suum est, & verus rei dominus habet tantundem minus de suo. Denique res unaquæque ex natura sua clamat ad dominum suum, sive ad eum redire postulat.

1051 Ratione injustæ acceptionis tenetur quicumque alteri injustè damnum intulit, sive rem ipsius auferendo, v. g. per furtum, sive

destruendo, v. g. per incendium, sive injustè impediendo ne acquireret. Omnis proinde injustus damnificator tenetur ratione injustæ acceptionis (eo quippe nomine injusta damnificatio intelligitur) sive rem alienam apud se habeat, sive non; si verò eam apud se habeat, tenetur utroque titulo, ratione scilicet rei acceptæ, & ratione injustæ acceptionis.

Ratione denique justæ acceptionis tenetur quisque rem alienam accepit justo titulo, scilicet per legitimum contractum ex natura sua obligantem ad restitutionem. Nec alius titulus præter illos assignabilis est. Nam si quis alius foret, foret sententia Judicis. At sententia Judicis semper fundatur in aliquo ex dictis titulis.

Multum verò interest scire, quo ex titulo quis teneatur. Si enim ex titulo injustæ acceptionis, re destructâ vel sublatâ, adhuc tenetur, licet non sit inde factus ditior. Quia manet equidem ratio, seu fundamentum obligationis ipsius, nimirum injusta proximi damnificatio. Manet (inquam) quamdiu damnum per restitutionem non est reparatum. Si autem ex solo titulo rei acceptæ, ipsâ (absque culpa ipsius) destructâ vel sublatâ, non tenetur, nisi quantum inde factus est ditior. Quia totum fundamentum obligationis ipsius est, quia habet rem alienam in se, vel in aliquo quod loco ipsius succedit. Est autem differentia inter rem ipsam secundum se, & id quod loco ejus succedit (ait Cajetanus q. 66. a. 6.) quòd res ipsa obligat possessorem simpliciter & absolute; sed verò quòd loco rei succedit, obligat possessorem ejus solum in casu, quando scilicet ex hoc factus est locupletior; & ad tantum, quantum est factus locupletior, ut bene Jns Civile decorat, utique L. item venenum, & L. sed est ff. de petit. hæredit.

Unde qui rem alienam, sibi à fure donatam, vendidit bonâ fide, tenetur pretium ejus domino restituere, ex quo factus est ditior; secus, si illam à se bonâ fide emptam, eodem revendiderit pretio, vel pretium ex ea sibi donata comparatum in liberales donationes, aliàs non faciendas, vel in vitam lautiorum, &c. bonâ fide impenderit. Tunc namque ex re aliena nihil plus habet in bonis suis, quam aliàs haberet. Nec plus habere censetur, etiamsi eadem fortè pecunias in individuo non expenderit, quas in pretium acceperat, dummodò earum valorem expenderit, aliàs non expensurus. Quia valor, non materia attenditur in pretio.

Quòd si quispiam, à fure invitatus ad coenam, bonâ fide cibos comederit furtivos, & ideo propriis pepercerit; tenetur, non quantum de furtivis comedit, sed quantum propriis pepercerit (quidquid in contrarium dixerit Lugo) quia ex hoc factus est ditior. Justitia verò non patitur quemquam ex alieno ditescere. Aliud esset, si tantum nihilo-

minus domi expendisset, ac si ad cenam illam non accessisset, vel si in hoc casu nihil equidem de suis consumpturus fuisset. Quia tunc inde ditior factus non esset.

1056 Porro mensura restitutionis faciendæ ex titulo rei acceptæ, est quantitas possessionis, id est, tantum debet quis restituere, quantum de alieno possidet, vel in se, vel in aliquo ex quo inde factus sit ditior, sive dominus inde passus sit majus damnum, sive non. Mensura verò restitutionis faciendæ ex titulo injustæ acceptationis, est quantitas damni per ipsam illati, id est, tantum debet quis restituere, quantum est damnum, quod injustè alteri intulit, etiam si inde parum, vel nihil ipse emolumentum accepisset. Per consequens non solum tenetur ipsi restituere rem suam, sed etiam fructus, quos inde dominus percepisset (prout expressè habetur cap. *gravis* de restit. spoliati.) damna etiam quæ ipsi emerferunt ex ablatione rei suæ, & lucra quæ ipsi inde cessarunt, pro ratione certitudinis vel incertitudinis, sive pro valore spei illorum, deductis expensis faciendis, &c.

1057 Unde venatores, & alii qui alienas segetes perdunt, licet non debeant tantum restituere, quanti valeret messis tempore, vel in horreum collectæ, debent tamen restituere tantum quantum æstimantur, spectatis omnibus circumstantiis, deductis expensis ad messem necessariis. Restituendum quoque lucrum quod dominus fecisset ex locatione rei furto sublata, vel destructa. Et si fur diripuerit pecuniam negotiationi expositam, vel ad censum dandam, vel ad emptionem fundi fructuosi, ultra pecuniam, restituere debet lucrum omne quod intercepit. Siquis verò pecuniam furto sublata in negotiationem exponat, lucrum ex ea reportatum (utpote fructum industriæ suæ) restituere non debet (nisi dominus pariter retulisset) sed pecuniam ipsam.

1058 Denique mensura restitutionis ex titulo contractus, est quantitas rei, quæ ex natura contractus restituenda est, conformiter ad ea quæ diximus de mutuo, commodato, &c. Hæc tamen sunt particulariùs explicanda. Quare fit

CAPUT CVIII.

Uterius explicatur obligatio restitutionis ex titulo rei acceptæ, atque imprimis obligatio possessoris bonæ fidei.

1059 **Q**ui bonâ fide hæcenus possedit rem alienam, 1º. statim atque cognoverit esse certò alienam, tenetur eamdem in individuo apud se extantem, domino restituere, si moraliter possit; aliàs quamprimum moraliter poterit. Ita S. Thomas q. 62. a. 6. Et hoc (inquit) ex titulo rei alienæ, quam habet apud se. Quia quod habet ultra id quod suum est, debet ei subtrahi, & dari ei cui deest, secundùm formam commutativæ justitiæ; quæ

Tom. II.

non solum postulat, ut res similis, vel ejusdem bonitatis, aut valoris, sed ut ipsamet reddatur: cum ut sic domini sit, & unaquæque res, ubicumque, & apud quemcumque sit, clamet ad dominum, sive ex natura rei possit ad eum reverti.

Nec qui eam hæcenus possedit, potest illius pretium à domino exigere, licet eam emerit, nisi fortè eam, aliàs domino perituram, vili emerit pretio, ut eam ipsi restitueret. Quo casu æquitas naturalis postulat, ut qui rem domini utiliter egit, rem ipsius, aliàs perituram, vili pretio redimendo, ex tali beneficio non reportet damnum. Extra hunc verò casum, non est unde dominus teneatur ad solvendum pretium rei suæ: non enim ex contractu, neque ex delicto, &c.

2º. bonæ fidei possessor, si eadem bonâ fide rem alienam consumpserit, vel alienaverit, nihil titulo rei acceptæ restituere tenetur (nec enim rem habet alienam) nisi si, & quantum factus est inde ditior. Tunc enim divino & naturali jure constitutum est, neminem cum alterius injuria locupletiolem debere fieri. Ea enim summa juris ratio est, hoc particulare justitiæ officium. Unde regula juris 48. in 6. *locupletari* (inquit) *quis non debet cum alterius jactura*. Siquis tamen bonâ fide, negotiando cum pecunia aliena, lucratus inde fuerit, lucrum istud restituere non debet: quia fructus non est pecuniæ alienæ (utpote ex se sterilis) sed industriæ suæ, ut supra dixi.

3º. si rem alienam, bonâ fide emptam à fure, eadem fide revendiderit alteri, domino eam repetente, contractum revenditionis cum emptore suo initum tenetur rescindere, si inveniri possit, eidemque emptori pretium restituere. Non titulo rei acceptæ (si non sit factus inde ditior), neque titulo injustæ acceptationis (quia nullam injuriam supponitur commisisse) sed titulo contractus venditionis, vi cujus emptori venditor tenetur de evictione, id est emptorem indemnem reddere tenetur, si evincatur, nec satis est, quòd emptori suo cedat actionem suam in furem, à quo priùs emerat: quia cum secundus emptor nullum habuerit negotium cum fure, æquum non est, ut debeat sumptus & molestias subire, ut à fure pecuniam suam recipiat.

Quòd si, comparante domino, secundus emptor non compareat, nec ex revenditione venditor factus fuerit ditior, non tenetur (juxta Authores num. sequenti referendos) pretium acceptum domino restituere (licet ad hoc ipsum teneri censeant Bannez, Salenius, Sylvius, &c.) quia pretium rei venditæ acquiritur venditori bonæ fidei (secundùm leges quæ statuunt, quòd in venditione possit esse claudicatio. L. 1. ff. de re. permut. ita ut venditio rei furtivæ valida sit ad transferendum dominium pretii, licet non rei, quando vel uterque contrahens, vel se-